

здебільшого, наявністю першої освіти у студентів (молодший спеціаліст за напрямом «Фармація» за спеціальностями: «Виробництво фармацевтичних препаратів» «Аналітичний контроль якості хімічних лікарських сполук»; молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст за напрямом підготовки «Медицина» та іншими); співвідношенням кількості аудиторних та позааудиторних навчальних годин, що відводяться для вивчення навчальних дисциплін. Так, аудиторна робота студентів-заочників складає 20-30 %, а самостійна – 70-80 % від загальної кількості годин, передбачених навчальним планом для денного відділення. Самостійна робота студентів-заочників включає вивчення певного обсягу навчального матеріалу, виконання контрольних робіт й індивідуальних завдань.

Реалізація освітнього процесу на заочному відділенні вимагає від викладача вміння створювати сприятливі умови для навчання та професійного зростання студентів з метою розвитку їх професійних компетенцій та фахового потенціалу. А це означає розширення основних функцій викладачів, які працюють на заочному відділенні, оскільки організація та керівництво процесом навчання здійснюється на андрагогічних засадах.

Таким чином, викладач-андрагог виконує ряд функцій: консультує з питань пошуку джерел, засобів, форм і методів навчання; організовує ефективну взаємодію всіх учасників освітнього процесу; підтримує дорослих студентів у їхньому бажанні навчатися; створює комфортні умови для співпраці. Викладачу-андрагогу слід пам'ятати, що він лише супроводжує дорослих у процесі навчання, а які саме знання для них дійсно важливі, корисні та необхідні, вони вирішують самі [5].

Ми погоджуємося з думкою науковців, що передумовами успішної професійної діяльності викладача-андрагога є вміння: працювати з різновіковою групою дорослих людей; формувати в них професійні компетенції за обмеженої проміжок часу; обирати зміст навчального матеріалу та адаптовувати його до професійно-практичної діяльності майбутніх фахівців; поєднувати традиційні та інноваційні форми та методи навчання; підтримувати впевненість учасників освітнього процесу у своїх силах і можливостях.

Висновки. Подальший якісний розвиток фармацевтичної освіти, особливо її заочної форми, можливий лише за умови реалізації освітнього процесу на основі андрагогічного підходу, оскільки він ґрунтується на знаннях про дорослу

людину з урахуванням її вікових особливостей, освітніх інтересів і потреб, життєвого досвіду, здібностей і можливостей. Отже, визначений підхід відображає гуманістичну сутність освітнього процесу, забезпечує мотивацію на активну діяльність тих, хто навчається, спрямованість на створення належних умов для постійної самоосвіти, самовдосконалення, розвитку дослідницьких здібностей, які сприяють підвищенню фахової майстерності, досягненню найвищого рівня творчості та самореалізації у професійній діяльності.

Перелік використаних джерел

1. Лукьянова Л.Б. Дорослість як базова категорія андрагогіки / Лукьянова Л.Б. // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. – 2010. – № 2. – С. 20-28.
2. Змеев С. И. Андрагогика: основы теории, истории и технологии обучения взрослых / С. И. Змеев. – М. : ПЕР СЭ, 2007. – 272 с.
3. Ничкало Н. Неперервна професійна освіта як філософська та педагогічна категорія / Н. Ничкало // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: наук-метод. журн. – 2001. – Вип.1. – С. 9-22.
4. Ніколенко Л. Андрагогічний підхід до навчання дорослих у системі післядипломної освіти [Електронний ресурс] / Л.Ніколенко. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/obrii/2010_1/Nikolenko.doc.pdf.
5. Knowles, M.S. The Adult Learner: The Definitive Classic in Adult Education and Human Resource Development / Knowles, M.S., Holton III, E.E., Swanson, R.A. – [6th edition]. – London, New York, etc.: ELSEVIER Butterworth Heinemann, 2005. – 378 p.

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ХІМІЇ В ЗДМУ

Л. І. Кучеренко, О. О. Портна,
О. В. Хромильова, З. Б. Моряк
Запорізький державний медичний
університет

Інформація про авторів:

Кучеренко Людмила Іванівна, д.фарм.н., професор, завідувач кафедри фармацевтичної хімії; *Портна Олена Олексіївна*, к.фарм.н., доцент кафедри фармацевтичної хімії;

Хромильова Ольга Володимирівна, к.фарм.н., асистент кафедри фармацевтичної хімії; Моряк Зінаїда Борисівна, к.фарм.н., доцент кафедри фармацевтичної хімії

Анотація Робота присвячена аналізу сучасних підходів викладання фармацевтичної хімії на базі Запорізького державного медичного університету. Наведені приклади широкого застосування інноваційних форм та технологій у навчальному процесі кафедри.

Постановка проблеми На базі кафедри фармацевтичної хімії ЗДМУ фармацевтичну та косметичну хімії, стандартизацію лікарських та парфумерно-косметичних засобів, контроль якості та сертифікацію лікарських та парфумерно-косметичних засобів вивчають студенти спеціальностей «Фармація» та «Технологія парфумерно-косметичних засобів» очної та заочної форм навчання.

З метою уніфікації та стандартизації підходу до критеріїв засвоєння студентами знань та умінь кафедрою впроваджено кредитно-модульну систему організації навчального процесу.

Саме велика кількість студентів на кафедрі сприяє максимальній автоматизації та активно-му використанню комп'ютерної техніки, супутніх програм для адекватної підготовки майбутніх фахівців та об'єктивного контролю їх знань [1].

Виклад основного матеріалу Підготовка студентів на кафедрі, перш за все, базується на принципах забезпечення методичною і інформаційною організацією навчального процесу з елементами самостійної роботи.

На Web-порталі університету, в відкритому доступі для студентів ЗДМУ, знаходяться розроблені викладачами кафедри електронні версії науково-методичних рекомендацій, збірки завдань та тестів, матеріали для самостійної роботи студентів. Також на сайті кафедри, у студентів є унікальна можливість ознайомлюватися з мультимедійними презентаціями усіх оригінальних лекцій провідних викладачів кафедри фармацевтичної хімії [2]. Безумовно, усі вищезазначені аспекти позитивно впливають на розумові здібності студентів, розкривають та розвивають їх потенціал.

Комп'ютерне тестування, на нашу думку, є ефективним методом перевірки рівня знань у студентів, який знаходить все більше застосування в освіті. Викладачами кафедри створена база тестових завдань. Тестовий контроль проводиться на кожному практичному занятті, а також у кінці семестру – підсумковий контроль теоретичних

знань та практичних навичок. Наявність тестового контролю в системі «RATOS» на кожному практичному занятті кафедри фармацевтичної хімії дозволяє не лише звести до мінімуму витрати часу заняття, а й своєчасно отримати об'єктивну оцінку, по завершенню тесту, щодо вхідного рівня знань студентів. Також, використання тестового контролю дозволяє підготувати студентів до ліцензійного іспиту «Крок-2» [3, 4].

Безумовно, комп'ютерне тестування не є єдиним методом контролю рівня знань у студентів на кафедрі, але звісно, є раціональним доповненням до загальних критеріїв оцінювання підготовки майбутніх фахівців.

Висновки Виходячи з усього вищезазначеного, актуальність застосування сучасних інноваційних форм та технологій при викладанні фармацевтичної хімії не викликає жодних сумнівів та дозволяє зробити процес навчання цікавішим і якіснішим, а також підготувати справжніх спеціалістів [5].

Перелік використаних джерел

1. Організація самостійної роботи студентів заочної форми навчання. Гуманітарна складова вищої освіти: проблеми та перспективи. / Денисенко О. М., Портна О. О., Пряхін О. Р., Сидоренко О. В. // Статті та тези: Матер. Всеукр. наук.-практ. конференції. (14-15 квітня 2012 р.) Харків. – Х.: Вид-во МФО-У, 2012. – 394 с. – (Сер. «Наука») с.126-129.
2. Проблеми якості заочної форми навчання студентів фармацевтичного факультету в умовах Болонського процесу та роль інформаційних технологій в організації моніторингу навчального процесу / Пряхін О.Р., Портна О.О., Денисенко О.М. // Матеріали 6-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Вища освіта України у контексті інтеграції др. Європейського освітнього простору» 24-26 листопада 2011р. - с.214-219.
3. Інформаційні технології в навчальному процесі на кафедрі фармацевтичної хімії / Кучеренко Л.І., Портна О.О., Морозова О.О., Моряк З.Б., та інші // Актуальні питання фарм. та мед. науки та практики: зб. наук. ст. – Запоріжжя : Вид-во ЗДМУ, 2007. – Вип. XIII. - с.273-274.
4. Щодо викладання фармацевтичної хімії у Запорізькому Державному медичному університеті / Кучеренко Л.І., Рогульченко Г.К., Моряк З.Б., та інші // Наук.-метод. конф. з міжнарод. Учасю «Проблеми безперервного розвитку лікарів і провізорів»: зб. праць. – К., 2007. - с.146-147.

5. Досвід проведення дистанційного навчання на фарм. ф-ті заочн. форми навчання ЗДМУ / Пряхін О.Р., Денисенко О.М., Портна О.О. // Запорізький мед. журнал. 2011р.т.13.№6.с.115-116.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ

Лисенко Н.В.

Черкаський медичний коледж

Інформація про автора *Лисенко Наталія Вікторівна*, викладач організації та економіки фармації

Анотація У статті розглядається поняття мотивації як однієї з умов реалізації навчально-виховного процесу, шляхи її підвищення.

Постановка проблеми Відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту» модернізація системи освіти передбачає, як одне з головних завдань – підвищення рівня професіоналізму викладачів освітніх закладів. На сучасному етапі розвитку суспільства професійна діяльність викладача набуває актуалізованого значення, бо основною метою освітньої галузі постає розвиток студентів.

Останніми роками в психологічній, педагогічній та науковій літературі питанням мотивації навчальної діяльності приділяється особлива увага. Це не випадково, оскільки питання про мотиви – по суті питання про якість навчальної діяльності.

Виклад основного матеріалу Мотивація до навчання – одна із головних умов реалізації навчально-виховного процесу. Вона не тільки сприяє розвитку інтелекту, але і є рушійною силою удосконалення особистості в цілому. Формування мотивації у студентів до навчально-пізнавальної діяльності є однією з головних проблем сучасної школи. Її актуальність обумовлена оновленням змісту навчання, постановою завдань формування у дітей прийомів самостійного набуття знань, пізнавальних інтересів, життєвих компетенцій, активної життєвої позиції, здійснення в єдності ідейно-політичного, трудового, морального виховання студентів. Соціальний заказ суспільства вимагає від закладів освіти підвищення якості навчання та виховання, розвиток та формування конкурентно спроможного випускника, запобігання формалізму в оцінці результатів праці студентів та викладачів.

Проблема формування мотивації знаходиться на стику навчання й виховання. Це означає, що увага викладачів та психологів повинна бути не тільки спрямована на здійснення студентом навчання але і на те, як і що відбувається у розвитку особистості дитини в процесі навчально-пізнавальної діяльності.

На жаль, сьогодні пересічний викладач і типовий навчальний заклад орієнтовані переважно на підтримання зовнішньої мотивації у вигляді контролю, наказів та вимог. Така практика згубно позначається на внутрішній мотивації, веде до поступового зниження інтересу студентів до навчання.

На сучасному рівні психологічної науки викладач не має права констатувати те, що студент не хоче вчитися, необхідно з'ясувати причину небажання його вчитися, які аспекти мотиваційної сфери у нього не сформовані і які психолого-педагогічні засоби впливу викладач повинен використовувати щоб сформувати у студента мотивацію до навчально- пізнавальної діяльності.

Формування мотивації навчання неможливо здійснити без урахування вікових особливостей студентів і їх індивідуальних психологічних характеристик. Це означає, що викладач повинен організувати навчально-виховний процес таким чином, щоб вирішувалися завдання розвитку мотиваційної сфери на певному віковому етапі та підготовки студентів до наступного етапу розвитку особистості.

Вітчизняними вченими було виявлено, що провідними мотивами вступу до ВНЗ є захоплення навчальним предметом та інтересом до професії. А оскільки загальною кінцевою метою навчання у ВНЗ є професійна підготовка фахівців, то відношення студентів до своєї майбутньої професії можна розглядати як форму і міру ухвалення кінцевої мети навчання.

Характеризуючи інтерес (у загально психологічному визначенні – це емоційне переживання пізнавальної потреби), як один із компонентів навчальної мотивації, необхідно звернути увагу на те, що в повсякденному побутовому, професійному та педагогічному спілкуванні термін «інтерес» часто використовується як синонім навчальної мотивації.

Необхідна умова для створення у студентів інтересу до змісту навчання і до самої навчальної діяльності – можливість проявляти в навчанні розумову самостійність і ініціативність. Чим активніше методи навчання, тим легше зацікавити